

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

OSUVA Open
Science

This is a self-archived – parallel published version of this article in the publication archive of the University of Vaasa. It might differ from the original.

Työelämässä tutkittua

Author(s): Ollila, Seija

Title: Työelämässä tutkittua

Year: 2021

Version: Accepted manuscript

Copyright ©2021 Suomen työnohjaajat ry.

Please cite the original version:

Ollila, S. (2021). Työelämässä tutkittua. *Osviitta* 2, 36-38.

TYÖELÄMÄSSÄ TUTKITTUA

Kunta-alan työntekijät selvisivät ensimmäisestä koronavuodesta 2020 melko hyvin, selviää Työterveyslaitoksen Kunta 10 -tutkimuksesta.

Millaisena työn imu näyttäytyi koronakriisistä alkaneen etätyöjakson aikana? Sitä valottaa Psykologia-lehdessä julkaistu tutkimus.

Suomalainen koulutuspolitiikka on sitoutunut edistämään inklusiota eli kasvatusta, jolla pyritään parantamaan kaikkien oppilaiden läsnäoloa, oppimista ja osallisuutta kasvatusympäristöissä. Riikka Sirkko käsittelee väitöskirjassaan inklusion merkitystä ja edistämistä.

KORONAVUOSI 2020 KUORMITTI TYÖNTEKIJÖITÄ ERI TAVOIN

Koronavuoden kuormittavuus vaihteli kunta-alalla ammateittain – etätyö on auttanut sopeutumaan, Työterveyslaitos 2021

Koronapandemia on vaikuttanut merkittävästi työjärjestelyihin kunta-alalla. Työntekijät selvisivät vuodesta 2020 siirtymällä mahdollisuuksien mukaan etätöihin. Vastaajista 27 prosenttia kertoi siirtyneensä osittain ja 18 prosenttia kokonaan etätöihin. Kaikissa ammateissa etätyö ei ole ollut mahdollista, esimerkkinä hoitoala. Hoitoalan työntekijät kokivatkin olleensa tiukoilla. Erityisesti työstressi, joka ilmenee työpaineina ja vähäisenä työn hallintana sekä huolena työmäärän lisääntymisestä yli sietokyvyn kasvoi terveydenhoitajilla ja sairaanhoitajilla. Hoitoalan työntekijöillä oli eniten eettistä kuormitusta, ja palautuminen työpäivän aiheuttamasta rasituksesta oli heikointa.

Kahden vuoden takaiseen kyselyyn verrattuna kunta-alalla kokonaisuudessaan työstressin kokemus hieman väheni mutta kasvoi hoitoalalla. Sairaanhoitajista ja terveydenhoitajista noin 38 prosenttia koki työstressiä, psyykkistä rasittumista tai työkyvyn heikentymistä. Ne terveydenhoitajat ja sairaanhoitajat, jotka ovat siirtyneet pandemian vuoksi toisiin työtehtäviin, kokivat muutokset kaikkein kuormittavimpana. Heistä jopa 64 prosentilla oli aikomus vaihtaa työnantajaa.

Alle 30-vuotiaat stressaantuneita

Myös nuorten kunta-alan työntekijöiden tilanteessa oli huolestuttavia piirteitä. Työstressiä, joka ilmenee työpaineina ja vähäisenä työn hallintana, oli eniten alle 30-vuotiailla. Työstä palautuminen oli sitä heikompaa ja psyykkinen rasittuneisuus sitä yleisempää, mitä nuoremasta ikäluokasta oli kysymys.

Jotain on myös parantunut kahdessa vuodessa. Kuntien työyhteisöt koetaan toimiviksi, ja niissä on vastaajien mielestä runsaasti sosiaalista pääomaa. Johtaminen on myös kehittynyt myönteiseen suuntaan. Kyselyyn vastanneista 77 prosenttia suosittelisi työnantajaa ystävilleen. Etätöiden myötä vastaajat ovat päässeet paremmin vaikuttamaan työaikoihin ja työn muutoksiin. Moni on kokenut parempana työn hallinnan sekä

palautumisen. Työyhteisöjen voimavaratekijät, kuten työyhteisön sosiaalinen pääoma, pysyivät hyvällä tasolla etätyöhön siirtyneillä.

Kunta10-tutkimuksessa on mukana yksitoista Suomen kuntaa ja se toteutetaan kahden vuoden välein. Vastausprosentti vuonna oli 72.

ETÄTYÖN TEKEMISTÄ TYÖN IMUSSA

Anne Mäkikangas, Soile Juutinen, Atte Oksanen & Harri Melin: Etätyö ja työn imun muutokset kevään 2020 koronakriisin aikana korkeakouluhenkilöstöllä. Psykologia 55 (06) 2020

Koronapandemian myötä moni siirtyi etätyöhön, mikä digiloikkineen on vaatinut nopeita järjestelyjä niin työnantajilta kuin työntekijöiltä. Sopeutuminen uuteen tilanteeseen vaikuttaa niin itse työhön kuin työhyvinvointiin.

Psykologia-lehden julkaisema tutkimus selvittää koronapandemian aikaisen etätyön havaittavia muutoksia työhyvinvoinnissa työn imun käsitteen näkökulmasta. Tutkimus pohjautuu huhti-kesäkuun 2020 aikana Tampereen korkeakouluyhteisön työntekijöiltä kerättyyn aineistoon. Se liittyy *Hyvinvointikysely 2020 – Työskentely koronaepidemian aikana* -tutkimukseen, johon osallistui yleisen sähköpostilistan kautta 790 työntekijää.

Kodin toimivuudella merkitystä

Tutkimuksessa nousi esiin viisi työn imun taso- ja muutosryhmää etätyöjakson ajalta. Valtaosalla työhyvinvoinnin muutokset etätyön ajalta olivat myönteisiä. 50 prosentilla työn imu lisääntyi, 36 prosentilla se säilyi kohtuullisella tasolla ja laski vain alle 20 prosentilla.

Etätyön koki myönteisenä, jos siitä oli aikaisempaa kokemusta. Muita työn imun pysyvän tai nousevan tason taustatekijöitä olivat sukupuoli, ikä ja esimiesasema. Naisten, iäkkäämpien työntekijöiden ja esimiesten työn imu oli korkeampaa kuin muiden. Kuitenkin taustatekijöitä paremmin työn imua selittivät työn ja yksilön voimavarat sekä toiminta etätyötilanteessa. Etätyöympäristönä hyvin toimiva koti oli merkittävä työn imun myönteisessä kokemisessa. Ylipäätään työn imun tasoa nostivat soveltuvat tilat ja laitteistot, usko työssä esiintyvistä haasteista selviytymiseen ja omien työkäytäntöiden sekä työskentelyn muokkaaminen sopiviksi etätyötilanteeseen.

Työn imua edistää vapaus kehittää etätyötään

Jatkossa, kun työntekijät palaavat lähityöhön, esimiesten on tärkeä kuunnella heidän erilaisia kokemuksiaan etätyöstä ja pohtia työn tekemisen mallien soveltuvuutta yksilöllisesti. Lisäksi on tärkeä resursoida organisaation tukitoimiin kehittämällä uusia sosiaalista vuorovaikutusta edistäviä välineitä, ja sitä kautta työn imua. Keskeistä on antaa työntekijöille valmiuksia ja vapauksia kehittää etätyötään itselleen ja omaan elämäntilanteeseensa sopivaksi.

INKLUSIIVISELLA TOIMINNALLA OSALLISUUTTA JA TOIMIJUUTTA

Riikka Sirkko: Opettajat ammatillisina toimijoina inklusiota edistämässä, Oulun yliopisto 2020

Useamman opettajan toteuttama yhteisopettajuus on yksi opetuksen keino. Se perustuu yhteiseen opetuksen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Tällainen yhteistyö edellyttää opettajilta ammatillista toimijuutta.

Väitöstutkimus toteutettiin kolmessa osassa, joista kaksi kohdennettiin sähköisellä kyselylomakkeella 40 pohjoisen maaseutukunnan opettajalle ja 83 kokeneelle yhteisopettajalle. Kyselyt kohdentuivat opettajien odotuksiin ja kokemuksiin yhteisopetuksesta. Saatu aineisto analysoitiin sisällönanalyysillä. Kolmas osa koostui oppilaiden ottamista valokuvista, keskusteluista niiden äärellä ja saadun aineiston analyysistä. Tässä osassa pyrittiin nostamaan esiin pedagogisia käytänteitä, eli miten oppilaitten toimijuus näyttäytyy koulussa aineiston perusteella.

Oppilaan tultava kuulluksi ja arvostetuksi

Tulosten mukaan inklusio määritelmänä on vielä epäselvä. Työssä toteutettiin yhteistoiminnallisen opetuksen elementtejä paljon, mutta joissakin opetusmenetelmissä oli oppilaita jaottelevia ja poissulkevia toimintatapoja. Opettajat kokivat kuitenkin yhteisopettajuuden lisänneen työssä oppimista. Kollektiivisen toimijuuden taso voidaan saavuttaa yhteisopettajuudessa, jossa toteutuvat ammatillinen kehittyminen, opettajien välinen vuorovaikutus, luottamus toiseen sekä samanlainen käsitys opettajuudesta. Silloin opettajilla on yhteinen näkemys työstä ja tarkoituksesta sekä halua työn reflektointiin.

Opettajien on välillä hyvä pysähtyä pohtimaan käytössään olevia pedagogisia käytänteitä oppilaiden osallisuuden ja yhteenkuuluvuuden näkökulmasta. Perusopetuksen on tarjottava asioiden oppimisen lisäksi oppilaalle kokemusta siitä, että hän tulee koulu yhteisössä kuulluksi ja arvostetuksi. Kyse on opettajan halusta kohdata oppilaansa aidosti ja yhdessä muiden koulun toimijoiden kanssa kehittää koulua vastaamaan näihin tarpeisiin. Kollektiivinen toimijuus voi auttaa luokan ja koulun toimintakulttuurin kehittämistä inklusiivisemmaksi.